

VOLKER WOLLMANN

PATRIMONIU
PREINDUSTRIAL ȘI INDUSTRIAL
ÎN ROMÂNIA

VOLUMUL II

CUPRINS

<i>Introducere</i>	5
1. Bunuri de patrimoniu preindustrial și industrial în sectorul industriei materialelor de construcție	31
1.1. Patrimoniul tehnic din economia forestieră, a fabricilor de hârtie și de celuloză.	31
1.2. Plutitul și plutăritul cu mijloace tradiționale pentru transportul buștenilor pe apă.	38
1.2.1. Plutăritul liber pe Valea Sebeșului.	38
1.2.2. Plutăritul tradițional pe valea Bistriței Aurii.	43
1.2.3. Plutărit pe Valea Mureșului.	43
1.2.4. Plutitul pe Valea Bârzavei în Munții Cărășeni.	46
1.3. Mijloace tehnice pentru transportul lemnului pe uscat.	47
1.3.1. Locomotive cu aburi – bunuri de patrimoniu industrial pe cale de dispariție.	50
1.3.2. Planuri înclinate –monumente tehnice cu caracter de unicat în industria forestieră.	64
1.3.3. Funiculare folosite în industria forestieră – o categorie de monumente tehnice dispărute.	71
1.4. Industria pentru tăierea și prelucrarea lemnului cu tehnică preindustrială și industrială.	73
1.4.1. Ferăstraie hidraulice: gatere (joagăre) păstrate în muzee publice de civilizație și tehnică industrială.	73
1.4.2. Ferăstraie hidraulice care au funcționat până în anii 1950 în paralel cu gaterile acționate mecanic.	84
1.5. Patrimoniul industrial din România provenind de la prelucrarea mecanică a lemnului rotund.	85
1.5.1. Dotarea tehnică a unei fabrici de cherestea de tip industrial.	88
1.5.2. Patrimoniul tehnic pentru tăierea mecanică a buștenilor al fabricilor forestiere care între 1940-1945 nu făceau parte din România.	96
1.6. Monumente tehnice din sectorul prelucrării și industrializării lemnului.	113
1.6.1. Fabrici de parchete și frize.	113
1.6.2. Patrimoniu preindustrial și industrial provenind din industria de mobilă.	114
1.6.3. Fabrici de cuie de lemn.	120

1.6.4. Fabriци de perii, bidinele și pensule	121
1.6.5. Fabriци pentru alte categorii de produse din lemn	122
1.6.6. Fabriци de chibrituri	126
1.7. Bunuri de patrimoniu tehnic din industria hârtiei și celulozei	128
1.7.1. Primele mori și fabriци de hârtie din România.	128
1.7.2. Fabriци care produceau hârtie și celuloză la nivel industrial și patrimoniul lor industrial	130
1.7.2.1. Fabrica de hârtie din Petrești (jud. Alba)	130
1.7.2.2. Fabrica de hârtie a fraților Schiel din Bușteni (jud. Prahova).	139
1.7.2.3. Fabrica de hârtie din Zărnești (jud. Brașov).	146
1.7.2.4. Fabrica de hârtie „Letea” din Bacău.	147
1.7.2.5. Fabrica de mucava și hârtie din Ghimbav (jud. Brașov).	149
1.7.2.6. Fabrica de mucava și cartonaje din Orlat (jud. Sibiu).	152
1.8. Bunuri de patrimoniu industrial în întreprinderi care s-au dezvoltat în legatură cu fabricarea hârtiei (industria grafică)	153
1.8.1. Scurt istoric al tipografilor din România.	153
1.8.2. Bunuri de patrimoniu din industria tipografică	155
1.8.3. Compactorii și legătorii de cărți cu tradiție	161
2. Patrimoniu preindustrial și industrial din industria materialelor de construcție	162
2.1. Carierele de piatră	162
2.1.1. Vestigii arheologico-epigrafice care atestă exploatarea pietrei în Dacia romană.	162
2.1.2. Carierele de calcar cristalin (marmură)	165
2.1.3. Carierele de piatră pentru exploatarea rocilor compacte de construcție, pavaj, ornament și șlefuit piatră, carierele de roci comune (pietriș nisipos)	171
2.1.4. Carierele pentru exploatarea rocilor porfirice.	173
2.1.5. Carierele pentru exploatarea rocilor organogene	175
2.1.6. Cariere și fabriци de ipsos.	178
2.2. Industria varului.	180
2.2.1. Vărăritul practicat cu mijloace tradiționale la nivel preindustrial	180
2.2.2. Arderea varului în cantități industriale cu mijloace tehnice avansate	183

2.3. Monumente tehnice provenind din industria cimentului	192
2.3.1. Fabrici pentru articole de ciment	199
2.4. Bunuri de patrimoniu din industria ceramică	199
2.4.1. Căramidării și fabrici de cărămizi și țigle	201
2.4.2. Patrimoniul tehnic al industriei materialelor refractare	233
2.4.3. Manufacturi și fabrici de faianță fină în Transilvania	237
2.4.4. Fabrici de porțelan cu tradiție	239
2.4.5. Instalații preindustriale și industriale pentru obținerea vaselor din lut	242
2.4.5.1. Ateliere și ateliere școală pentru deprinderea olăritului	247
2.4.5.2. Fabrici pentru confecționat vase de lut	254
3. Mărturii de patrimoniu tehnic provenind din industria sticlei	255
3.1. Glăjerii și hute de sticlă istorice din Țara Românească, Moldova și Transilvania	255
3.1.1. Țara Românească	256
3.1.2. Moldova	258
3.1.3. Transilvania	260
3.2. Fabrici de sticlă de tip industrial	271
4. Bunuri de patrimoniu și monumente tehnice din industria textilă	290
4.1. Industria textilă casnică – instalații tehnice țărănești	290
4.2. Industrii textile hidraulice în Muzeul Civilizației populare tradiționale „Astra” (Sibiu)	297
4.3. Monumente tehnice și bunuri de patrimoniu industrial provenind de la manufacturi de postav	309
4.3.1. Fabricile de postav din Cisnădie (jud. Sibiu)	310
4.3.2. Filaturi de bumbac la Cisnădie	320
4.3.3. Bunuri de patrimoniu din industria textilă din Mediaș (jud. Sibiu)	322
4.3.4. Fabrici textile cu tradiție la Sighișoara (jud. Mureș)	325
4.3.5. Manufacturi și fabrici textile din Brașov și Împejurimi, ca bunuri de patrimoniu preindustrial și industrial	326
4.3.6. Manufacturi și fabrici de postav în Regatul României	331
4.3.7. Fabrici de postav în Banat	333
4.3.8. Industria pentru fabricat pălării	333

4.3.9. Fabriци cu tradiție specializate pentru prelucrarea firelor de bumbac	334
4.3.10. Patrimoniul preindustrial și industrial legat de prelucrarea inului, a cânepii și a iutei	338
4.3.11. Urme de patrimoniu industrial la topitorii mai mici de in și cânepă	343
4.3.12. Bunuri de patrimoniu preindustrial și industrial din industria mătășii	346
4.3.13. Un monument unic de patrimoniu industrial: fabrica de mătăasă artificială Viscoza Lupeni	351
4.3.14. Fabrica de ciorapi de mătăasă din Sebeș (jud. Alba)	352
5. Stabilimente și utilaje din industria pielăriei cu valoare de patrimoniu național-cultural	356
5.1. Fabrica de piele și încălțăminte „Frații Renner” din Cluj	358
5.2. Tăbăcării și fabrici de piele în Sebeș (jud. Alba)	359
5.3. Bresle și fabrici de tăbăcit la Sibiu și industria de piele	362
5.4. Tăbăcăria și fabrica de piele „Karres” din Mediaș	363
5.5. Asociații de tăbăcit și prelucrat piele în orașul Bistrița	365
5.6. Bresle de pantofari și fabrici de încălțăminte cu tradiție	366
Bibliografie	369
Indice de localități	377